

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อช่วงห่างของการมีบุตรคนแรกของสตรีไทย

สำราญ ไชยยศ

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสังคมวิทยามหาบัณฑิต

ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2530

ISBN 974-568-521-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

014235

i 10299476

FACTORS AFFECTING FIRST BIRTH INTERVAL AMONG THAI WOMEN

Mr. Someruay Chaiyot

A Thesis submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Sociology and Anthropology

Graduate School

Chulalongkorn University

1987

ISBN 974-568-521-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อช่วงห่างของการมีบุตรคนแรกของสตรีไทย

โดย

นายสำรวย ไชยยศ

ภาควิชา

สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เกื้อ วงศ์บุญสิน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรปริญญาโท

..... *Dr. S. S.* ..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. ถาวร วัชรากัญ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... *Dr. S. S.* ..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประสิทธิ์ สวาสดิ์ญาติ)
..... *Dr. S. S.* ..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุวิทนา วิบูลย์เศรษฐ์)
..... *Dr. S. S.* ..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เกื้อ วงศ์บุญสิน)

สำรวย ไชยยศ ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อช่วงห่างของการมีบุตรคนแรกของสตรีไทย (FACTORS AFFECTING FIRST BIRTH INTERVAL AMONG THAI WOMEN) อ.ที่ปรึกษา :
ผศ. ดร. เกื้อ วงศ์บุญสิน, 62 หน้า

การศึกษารึ้นนี้ มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อทราบถึงช่วงห่างของการมีบุตรคนแรกของสตรีไทย ที่มีสถานภาพเศรษฐกิจ สังคม และประชากรที่แตกต่างกัน และศึกษาถึงผลกระทบของปัจจัยทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม และประชากรที่มีต่อช่วงห่างของการมีบุตรคนแรกของสตรี ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษารึ้นนี้ ได้จากข้อมูลโครงการสำรวจภาวะเจริญพันธุ์ ภาวะการตาย และการวางแผนครอบครัวในประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2522 โดยในการศึกษานี้ ได้ศึกษาเฉพาะสตรีที่มีอายุต่ำกว่า 60 ปี ที่สมรสครั้งแรกและ กำลังอยู่กับสามีคนนั้นอยู่ในปัจจุบัน สำหรับผลการศึกษา มีดังนี้.-

1. ปัจจัยทางด้านเขตที่อยู่อาศัย พบว่าสตรีที่อยู่ในเขตชนบทมีช่วงห่างของการมีบุตรคนแรก ยาวนานกว่าสตรีในเขตเมือง
2. ปัจจัยทางด้านการศึกษา พบว่าในเขตเมือง เขตชนบท และของทั้งประเทศ ช่วงห่าง ของการมีบุตรคนแรกของสตรีสั้นลง เมื่อสตรีมีระดับการศึกษาสูงขึ้น
3. ปัจจัยทางด้านอาชีพ พบว่าในเขตชนบทและของทั้งประเทศ สตรีที่ประกอบอาชีพ เกษตรกรรม มีช่วงห่างของการมีบุตรคนแรกที่ยาวนานกว่าสตรีที่ประกอบอาชีพอื่น
4. ปัจจัยทางด้านรายได้ของครอบครัว พบว่าในเขตเมือง สตรีที่มีรายได้ครอบครัว 1,001-2,000 บาท มีช่วงห่างของการมีบุตรคนแรกยาวนานกว่าสตรีที่มีรายได้ครอบครัวอยู่ในระดับอื่นๆ ในเขตชนบทสตรีที่มีรายได้ครอบครัวต่ำกว่า 1,000 และ 2,001-3,000 บาท มีช่วงห่างของการมีบุตร คนแรกเท่ากัน และยาวนานกว่าสตรีที่มีรายได้ครอบครัวอยู่ในระดับอื่น ๆ ส่วนของทั้งประเทศนั้น พบว่า ช่วงห่างของการมีบุตรคนแรกของสตรีสั้นลงตามระดับรายได้ครอบครัวที่สูงขึ้น
5. ปัจจัยทางด้านอายุแรกสมรส พบว่าในเขตเมือง สตรีที่มีอายุแรกสมรส 20-24 ปี มี ช่วงห่างของการมีบุตรคนแรกยาวนานกว่าสตรีที่มีอายุแรกสมรสอื่น ส่วนในเขตชนบทและของทั้งประเทศ สตรีที่มีอายุแรกสมรส 30 ปีขึ้นไป มีช่วงห่างของการมีบุตรคนแรกที่ยาวนานกว่าสตรีที่มีอายุแรกสมรสอื่น
6. ปัจจัยทางด้านจำนวนบุตรที่สตรีต้องการ พบว่าในเขตเมือง เขตชนบท และของทั้ง ประเทศ สตรีที่มีความต้องการบุตร 3 คน มีช่วงห่างของการมีบุตรคนแรกยาวนานกว่าสตรีที่มีความ ต้องการบุตรจำนวนอื่น

ภาควิชา สังคมวิทยา, มหามงคลวิทยา
สาขาวิชา ประชากรศาสตร์
ปีการศึกษา ๒๕๓๐

ลายมือชื่อนิติ ศิริพงษ์ วัฒน
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา [Signature]

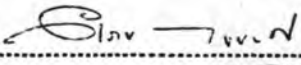
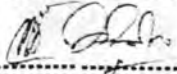
SOMERUAY CHAIYOT : FACTORS AFFECTING FIRST BIRTH INTERVAL AMONG THAI WOMEN. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. KUA WONGBOONSIN, PH.D. 62 PP.

The objectives of this study are to find out the first birth interval of Thai women who have different economic, social and demographic status and to study the effects of economic, social and demographic factors on the first birth interval of Thai women. The data are from the National Survey of Fertility, Morality and Family Planning in Thailand, 1979. This study is taken only the case of women under the age of 60, who married only once and are still living with their husbands.

The results of this study are as follows:-

1. Locality factor, it is found that women in rural areas have the first birth interval longer than women in urban areas.
2. Education factor, it is found in urban areas, rural areas and overall country, the first birth interval is shorter when women have higher education.
3. Occupation factor, it is found that in rural areas and overall country, women who are agricultural workers have the first birth interval longer than women who work in other careers.
4. Family income factor, it is found that women in urban areas who earn 1,001-2,000 baht have the first birth interval longer than women with any income levels. In rural areas, women who earn less than 1,000 baht have the same first birth interval as those who earn 2,001-3,000 baht and longer than women with other of income. But in overall country, it is found that the first birth interval is shorter for women with the higher level of family income
5. Age at first marriage factor, it is found that in urban areas, women who married at the ages of 20-24 have the first birth interval longer than women married at other ages. But in rural areas and overall country, women who have age at first marriage over 30 have the first birth interval longer than women at other first marriage ages.
6. The number of desired children factor, it is found that in urban areas, rural areas and overall country, women who wanted to have 3 children have the first birth interval longer than women with other number of desired children.

ภาควิชา สังคมวิทยา, มานุษยวิทยา.....
 สาขาวิชา ประชากรศาสตร์.....
 ปีการศึกษา 2530.....

ลายมือชื่อนิสิต
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ช

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้ สำเร็จลงด้วยความช่วยเหลือจากหลาย ๆ ท่าน ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ ผู้อำนวยการสถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่อนุญาตให้ใช้ข้อมูลโครงการสำรวจภาวะเจริญพันธุ์ ภาวะการตาย และการวางแผนครอบครัวในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2522 ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เกื้อ วงศ์มุลิน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำแนวทางในการศึกษา จนกระทั่งสำเร็จสมบูรณ์ ด้วยความห่วงใย ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประสิทธิ์ สวาสดีญาติ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุวัฒนา วิบูลย์เศรษฐ์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ และตรวจแก้วิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณ คุณศิริวรรณ ศิริบุญ ที่กรุณาให้คำแนะนำและช่วยเหลือทางด้านโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ขอขอบคุณ คุณชัยวิทย์ วรสูตร เจ้าหน้าที่ฝ่ายประมวลผล สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่กรุณาถ่ายเทข้อมูลในครั้งนี้ ขอมอบช่อดอกไม้ให้กับ คุณปราณี แหวนทองคำ ที่ให้คำแนะนำและช่วยเหลือในการศึกษาค้นคว้า

ท้ายนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อชาติ คุณแม่ผ่อง ไชยยศ ที่ให้ความช่วยเหลือกับ ผู้เขียนในทุก ๆ ด้าน และขอขอบคุณ คุณนงคราญ คุณทัด ไชยยศ ที่ให้กำลังใจแก่ผู้เขียนเสมอมา และมีส่วนช่วยให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

สำรวย ไชยยศ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
รายการตารางประกอบ.....	ฅ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
2. ระเบียบวิธีวิจัย ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา และลักษณะทั่ว ๆ ไป ของข้อมูล	18
3. การวิเคราะห์ข้อมูล	35
4. ข้อเสนอสรุปและข้อเสนอแนะ	55
บรรณานุกรม	58
ประวัติผู้เขียน	62

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
1	ร้อยละของครัวเรือน หัวหน้าครัวเรือน และสตรีที่เคยสมรสที่ตกเป็น ตัวอย่างในโครงการ NS จำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย.....	22
2	ร้อยละของครัวเรือนที่ตกเป็นตัวอย่าง จำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย.....	23
3	อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่สมรสและกำลังอยู่กินกับสามี จำแนกตาม อายุ และ เขตที่อยู่อาศัย.....	26
4	อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่สมรสและกำลังอยู่กินกับสามี จำแนกตาม อาชีพ และ เขตที่อยู่อาศัย.....	27
5	อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่สมรสและกำลังอยู่กินกับสามี จำแนกตาม ระดับรายได้ของครอบครัว และ เขตที่อยู่อาศัย.....	28
6	อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่สมรสและกำลังอยู่กินกับสามี จำแนกตาม ระดับการศึกษา และ เขตที่อยู่อาศัย.....	29
7	อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่สมรสและกำลังอยู่กินกับสามี จำแนกตาม อายุแรกสมรส และ เขตที่อยู่อาศัย.....	30
8	อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่สมรสและกำลังอยู่กินกับสามี จำแนกตาม จำนวนบุตรที่สตรีต้องการ และ เขตที่อยู่อาศัย.....	32
9	อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่สมรสและกำลังอยู่กินกับสามี จำแนกตาม ช่วงห่างของการมีบุตรคนแรกของสตรี และ เขตที่อยู่อาศัย.....	33
10	ค่าเฉลี่ยช่วงห่างของการมีบุตรคนแรกของสตรี (จำนวนเดือน) จำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย และอายุปัจจุบันของสตรี.....	39
11	ค่าเฉลี่ยช่วงห่างของการมีบุตรคนแรกของสตรี (จำนวนเดือน) จำแนกตามระดับการศึกษา เขตที่อยู่อาศัย และอายุปัจจุบันของสตรี.....	40
12	ค่าเฉลี่ยช่วงห่างของการมีบุตรคนแรกของสตรี (จำนวนเดือน) จำแนกตามอาชีพ เขตที่อยู่อาศัย และอายุปัจจุบันของสตรี.....	46
13	ค่าเฉลี่ยช่วงห่างของการมีบุตรคนแรกของสตรี (จำนวนเดือน) จำแนกตามระดับรายได้ของครอบครัว เขตที่อยู่อาศัย และอายุ	

ตารางที่

	ปัจจุบันของสตรี.....	47
14	ค่าเฉลี่ยช่วงห่างของการมีบุตรคนแรกของสตรี (จำนวนเดือน) จำแนกตามอายุแรกสมรส เขตที่อยู่อาศัย และอายุปัจจุบันของสตรี.....	53
15	ค่าเฉลี่ยช่วงห่างของการมีบุตรคนแรกของสตรี (จำนวนเดือน) จำแนกตามจำนวนบุตรที่สตรีต้องการ เขตที่อยู่อาศัย และอายุ ปัจจุบันของสตรี.....	54